

Uzasadnienie

Głowa niedźwiedzia biała z jęzorem złotym – to uszczerbienie godła herbu powiatu radzyńskiego który przedstawia białego kroczącego niedźwiedzia trzymającego w łapach półtrzcia krzyż (h. Pilawa).

Kłoda z dwoma sękami złota – to godło herbu Cielepała, którym pieczętowali się Cebulkowie, możny ród z Czechowa (ob. dzielnica Lublina), którzy w XV w. władali większą częścią dzisiejszej Gminy wiejskiej Radzyń Podlaski.

Kanclerz ks. Witolda Mikołaj Cebulka lokował tu wieś Białą. Cebulkowie w poł. XV rozpoczęli starania o utworzenie nowej parafii w Kozimryнку (ob. Radzyń). Założono ją w 1456 r. a Cebulkowie uposażyli pierwszy kościół i samą parafię. Cebulkowie w XV wieku byli właścicielami kilku wsi na terenie obecnej gminy wiejskiej Radzyń Podlaski. Od spadkobierców Mikołaja Cebulki dobra te odkupił Kazimierz Jagiellończyk i przekazał je w dzierżawę Grotowi z Ostrowa (h. Pilawa), który w 1468 r. uzyskał przywilej na założenie miasta w Kozimryнку. Po nim w 1473 r. dzierżawę przejął Stanisław Kazanowski (h. Grzymała). Kazanowscy mieli na terenie dzisiejszej gminy lokować Brzóstowiec, Siedlanów, Ustrzesz, Żabików oraz miasteczko Budzyń (której jednak rychło upadło; obecnie ul. Partyzantów w Radzyniu).

W 1534 r. dobra radzyńskiej przejęli jako dzierżawę Mniszchowie, w 1659 Denhoffowie, po nich Szczukowie, następnie Potoccy...

Uwzględniając najważniejsze rody w najdawniejszej historii ziem wchodzących w skład współczesnej gminy Radzyń Podlaski za niemal równorzędne uznać należy Cebulków h. Cielepała i Kazanowskich h. Grzymała. Drugi w przywołanych tu herbów wydaje się jednak trudny do wykorzystania przy tworzeniu herbu gminy wiejskiej Radzyń Podlaski, w sytuacji, gdy w Radzyniu mają swoje siedziby jeszcze dwie jednostki administracyjne: miasto i powiat radzyński. Tymczasem herb Grzymała, zwłaszcza po jego uszczerbieniu bądź przedstawieniu najdawniejszej wersji – samego muru z trzema basztami sugerowałby, że mamy do czynienia z herbem jednostki miejskiej, co w przypadku gm. Wiejskiej Radzyń Podlaski wydaje się zabiegiem niefortunnym.

W przekonaniu władz samorządowych najbardziej zasadne wydaje się zatem nawiązanie do Cielepały Cebulków – najstarszych liczących się właścicieli tutejszych dóbr (kolejni byli najczęściej dzierżawcami dóbr królewskich), którzy przyczynili się do powołania pierwszej parafii w Kozimryнку

Ponadto w krajobrazie przyrodniczym gminy trudno wskazać wyjątkowe osobliwości. Brak tu znaczących pomników przyrody czy obszarów ochrony rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Gmina ma charakter rolniczy, a dużą jej część zajmują lasy – obecny bór sosnowy wyparł dominujące wcześniej lasy liściaste (dąbrowy i brzeziny) i mieszane. Herb Cielepała, znany w średniowieczu, później zanikł. Z jednej strony zatem jego godło jest oryginalne, rzadko spotykane w tej wersji, z drugiej strony pojawiają się trudności interpretacyjne dotyczące właściwego wyglądu tego herbu, który jest różnie przedstawiany przez poszczególnych autorów. Mniej istotne wydaje się ustalenie, czy jest to starsza wersja herbu Nieczuja, czy też odrębny herb. Ważny jest wygląd Cielepały i tu rozstrzygnięcie, jak się wydaje ostateczne, przynosi opracowanie Sobiesława Szybkowskiego (1995). Autor ten prześledził dostępne źródła i poddał krytycznej analizie opisy oraz wizerunki herbu w poszczególnych

herbarzach i opracowaniach z zakresu średniowiecznej heraldyki. Artykuł Sobiesława Szybkowskiego dokładnie przedstawia, jak herb Cielepała „zmieniał się” u kolejnych autorów począwszy od Piekosińskiego... Uwzględniając tę publikację oraz konsultacje z Komisją Heraldyczną przyjęto, że Cielepała to kłoda z dwoma sękami, która może być czarna lub złota. Ze względów kolorystycznych i kompozycyjnych władze samorządowe uznały, że godła herbu mają być srebrne (białe) i złote (żółte) w czerwonym polu.

LITERATURA

1. A. Sochacka, Drobną szlachta w województwie lubelskim w średniowieczu, [w:] Rocznik Lubelski T.25/26, 1983/1984, s. 7-30.
2. Dzieje Lubelszczyzny, t. IV, Słownik historyczno-geograficzny województwa lubelskiego w średniowieczu, red. S. Kuraś, PWN, Warszawa 1982.
3. Dzieje Lubelszczyzny, t. IV, Osady zaginione i o zmienionych nazwach historycznego województwa lubelskiego, praca zbiorowa, PWN, Warszawa 1986.
4. S. Szybkowski: Cielepała – herb Mikołaja Cebulki z Czechowa. Przyczynek do historii mało znanego średniowiecznego herbu rycerskiego, [w:] „Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego” t. 2: 1995 s. 189-200.
5. A. Wyczański, Lustracja województwa lubelskiego 1565, Wrocław – Warszawa, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1959.
6. L. Zugaj, Dzieje Gminy Radzyń Podlaski.